

IŽANGA

Vienoje knygoje skaičiau, kad žmogaus gyvenimas nuo senų senovės skirstomas į keturias dalis: vaikystė iki dvidešimties, jaunystė iki keturiasdešimties, brandus amžius iki šešiasdešimties, o paskui senatvė. Kiekvienam amžiui savos pareigos ir prievolės. Vaikystėje – mokytis ir klausyti vyresniųjų, jaunystėje – tramdyti geismus ir norus, brandžiame amžiuje – būti teisingam, senatvėje – pamokyti kitus, mirštant – dėl nieko nesigailėti.

Tačiau gyvenimas keičiasi, vaikai anksčiau subręsta, o ir įstatymai ne visur vienodi. Mūsų šalies dvidešimtmetė merga, studijavusi Kūno kultūros akademijoje, nuvykusi į Švediją, kartu su savo subrendusiu sėbru nužudė juos pavėžėjusią švedų mokslininkę. Abu nevaldė geismų, troško greitai praturtėti, o teisingumo ir garbingumo neturėjo nė ženklo. Jie to neišmoko vaikystėje. Chuliganai ir žudikai, net jeigu jie dar vaikai, žino, ką daro, todėl turi būti nubausti. Singapūre už automobilio ar namo išteplojimą, pasityčiojimą iš suaugusiojo, mokytojo ar silpnosio draugo nusikaltimo vietoje pagautas vaikas čia pat (be jokių teismų ir šalaševičiūčių) gauna į kailį nustatytą sveikatai nekenksmingą, bet protavimą labai pagerinantį rykščių skaičių. Užtat ten namus ir automobilius teploja tik atvykusiųjų vaikeliai, bet jiems irgi galioja tokie pat įstatymai. Ministrų vaikigaliai, ir tie, už chuliganizmą gauna rykščių ir tai atsimena net grįžę namo.

Demokratiniam kapitalistiniame pasaulyje kitaip. Švedijos įstatymai neturinčius dvidešimt vienerių metų laiko nesubrendėliais, todėl mūsų žmogžudė merga nubausta tik ketvertu metų kalėjimo.

Tuoj grįš, tęs mokslus ir papildys mūsų šauniųjų sportininkų gretas, nors tokie bjaurybės, grįžę namo, turi būti teisiami dar ir už tėvynės garbės paniekimą. Jeigu norime laimės, privalome paisyti per tūkstančius metų patikrintų pamokymų. Į juos įsiklausydami, savaime laikysimės dešimties Dievo įsakymų. Tuomet dangaus karalystę teisingi bedieviai užsitarnaus dažniau nei veidmainingi Dievo tarnai ar atsivertėliai komunistai. Deja, mums nesiseka. Gausėja nesimokančių, neklausančių vaikų, netramdančių geismų ir noro greitai praturtėti jaunuolių, subrendėliai užmiršta teisingumą, seneliai tyli, nes net vaikai neleidžia jiems išsižioti, o kitų amžiaus grupių žmonės stengiasi juos paversti kvailiais. Atseit savo vapėjimais šie trukdo patirti gyvenimo pilnatvę, mėgautis seksu ir skatina nusikaltamumą, mat neatiduoda savo sukauptų gėrybių tiems, kuriems to labiau reikia. Be to, senelių nuolat gausėja, nebeužtenka darbingų maitintojų, todėl nebeaišku, kur tuos senelius dėti.

Iš savo amžiaus aukštumos privalau mokyti kitus. „Pavojinga, bet bandysiu“, – mažčiau. Pirmiausia sudrausiu ir apskysiu motinoms gretimo namo vaikigalius, kuriuos radau rūkančius mūsų laiptinėje. Išgirdusi, kaip rėkia kaimyno mušama sutuoktinė, skambinsiu į duris ir prašysiu liautis. Tai bus programa *minimum*. Vėliau tobulėsiu ir nepaisydama pavojų vykdysiu savo amžiui prideramas pareigas, „kol šalnos kojas ir rankas sugels, kol po žiedų našta širdis pabals“.

SUSITIKIMAI SU ATEITIMI

Burtų galybė

Liepos mėnesio rytmetis žadėjo karštą dieną. Pro daugiaaukščių namų tarpus lindo skaistus saulės veidas, danguje nebuvo matyti jokio debesėlio. Dešimta vienuolika valanda – senelių laikas. Tuo metu einu į parduotuvę. Benamiai, pasiknišę šiukšliadėžėse ir užvalgę, ilsisi, policininkai, baigę rytmetinius pasitarimus, kartais pasirodo gatvėse, dėl to čia mažiau litų reikalautojų. Pensininkai ramiai pasiekia parduotuvę ir pakvėpuoja grynu oru. Mane lydi katė su šuneliu. Privalau juos pavedžioti. Jauna katė šokinėja per šunį, užbėgusi priekin brūkšteli uodega jam per snukelį, prašosi pamokymo, bet šuo kenčia. Šunelis kaip ir aš gyvena paskutinį savo gyvenimo tarpsnį ir žino, kad pamokymai pavojingi pačiam mokytojui, todėl chuliganės auklėti nenori. Nori kepenų, kurių į krautuvę atveš tik dvyliką. Palaukti atsisėdu Žvėryno skverelyje ant suverstų lentgalių. Netoliese vandens kolonėlė ir aplaužyta vaikų supynė. Pavėsį teikia keletas aukštų medžių. Skverelio pakraštyje benamis muša savo gyvenimo draugę. Iš keiksmožodžių suvokiu, kad moteriškė išgėrė vyriškio alaus „bambalį“. Nusikaltėlė cypia kaip spardomas šunelis, bet reti praeiviai nekreipia dėmesio. Profesija ir amžius ragina mane gelbėti mušamą, o vidinis balsas liepia sėdėti po medžiu ir tylėti.

– Kad judvieju čia nė kvapo nebūtu! Paskutinį kartą įspėju! Mušeika bematant paklūsta pasirodžiusio viduramžio vyro žodžiams ir pakėlęs moteriškę nusiveda.

– Nepatogu sėdėt ant supuvusių lentgalių, – sako man priėjęs mušeikų tramdytojas.

– Girdėjau, kaip peštuką sutramdėt. Esate žmogus, įvykdes savo amžiui skirtas pareigas, – pagyriau.

– Sėdėjusieji kalėjime gerbia tik fizinę jėgą. Jums geriau šventoriuje pailsėt, – patarė. – Kartais čia ateina blogų vaikų. Atrodo, aš juos mačiau.

– Su katinu ir šunimi net eit per šventorių negalima. Šventos moterys nešventais žodžiais barasi, – pasakiau.

– Tuomet kartu pasėdėsime. Neramu jus čia palikt.

Iki ašarų brangus to nepažįstamo žmogaus rūpestis. Ketinai jau eiti ir būčiau tai padariusi, bet bjaurybė katė – nežinau, kas jai užėjo – žaibiškai atsidūrė aukšto medžio viršūnėje. Ten ją užpuolė varnos. Katė nusliuogė ant žemesnės šakos, bet drąsuolių varnų atakos tapo pavojingos. Nebeišmaniau, ką daryti. Katės gaila. Varnos akis iškapos. Negi kviesi pagalbą gaisrininkus kaip kokiam užsienyje.

Kai sukapotu pakaušiu katė žlegtėlėjo žemėn, trauktis buvo per vėlu. Pasirodė vaikigaliai su alaus skardinėmis ir cigaretėmis dantyse.

– Typo, b..., parašiau motkai, kad negrižtu, kol neužkals geram motociklui, – šviesiaplaukis kartu su draugais nuvirto po alyvų krūmu.

– Manoji trijuose darbuose plūkiasi, o per mėnesį uždirba tiek, kiek papūnis, kai sveikatos turėjo, per naktį sukombinuodavo. Aš motkai, b..., ryte pasakiau: jei pasigimdei, tai, typo, aprūpink, kaip priklausu. „Skudurien, – sakau, – ne duosi kišenpinigių, pas tėvą išeinu, tada tu mokėsi alimen-

tus, nes tėtis su tavim nesicackins. Galėsit abi su siostra ir jos vaiku kaupt.“ Nusigandusi penkiolika litų įkišo. Alui užteko, – gyrėsi Ecka draugelių vadinamas vaikinai.

Tyliai sėdime po medžiu. Gal nepastebės. Deja.

– Senė su šunim! – staiga džiaugsmingai sušuko Ecka.

Mus apsupo šešios įžūlios akys.

– Ko čia sėdi vaikų žaidimo aikštelėj? Kodėl šuo be antsnukio? Parodyk pažymą, kad skiepytas nuo pasiutligės, arba mokėsi trisdešimt litų baudą. Mes – policijos talkininkai, – vaikinukas didelėmis mėlynomis akimis traukė iš kišenės suglamžytą užrašų knygele.

Reikia nekreipti dėmesio. Dar retai sostinėje, Marijos žemėje ir Europos centre, vaikai kokią bobutę primuša. Tačiau kur man girdėtas to vaikinuko vogravimas ir kur matytas jo didelių akių mėlynumas?

– Gal boba nemoka lietuviškai? – kvatoja „policijos talkininko“ sėbrai. – Pasakyk rusiškai. Kodėl ji nerėkia? Gal kurč-nebylė.

Išsitraukiu rankinėje užsimetusi žurnaliuką „JI“. Prisėdęs mėlynakis „policijos talkininkas“ įkiša galvą man prieš veidą.

– „Revoliucija jūsų lovoje“, – skaito atsitiktinai atverstą puslapį. – „Jeigu trečius metus mylitės toje pačioje vietoje, rekomenduojama pasimylėti laiptinėje prie kaimynų durų ar parduotuvėje, matavimosi kabinoje.“

Vaikai žvengia susiriesdami.

– Ot bobos, ot populiariausias, b..., moterų žurnalas. Dabar jos jau prie kaimynų durų krušis.

– Gal ją apšlapint? – pasisiūlo Ecka. – Dabar senės myžalais gydos. Mano bobutė pati, typo, pasiusioja ir trinasi. Smarvė nepakenčiama.

centų, dabar beveik keturiasdešimt. Gyvena, užaugina, ypač vyresnės, geriausias vaikus. Valstybė tik dabar tokiomis susirūpino. Sauliuko mama visiems pasakojo apie savo meilę ir skausmą. Vaiką apsikabinusi raudodavo: „Mes prakeikti, mes prakeikti...“

Paaugęs Sauliukas, vertai motinos ar močiutės pabartas, išbėgęs laukan irgi klykdavo esąs prakeiktas. Prisimenu, net ligoninės vadovė už tokį vaiko auklėjimą seselę barė. Ši, palikusi mėgstamą darbą, išėjo į laidojimo namus (kur didesni atlyginimai) pinti vainikų. Norėjo, kad vaikas gimnazija, kaip turtingųjų vaikai, lankytų, nes ten mokėsi ir teisėtas jos mylimojo sūnus. Šeštoje klasėje Sauliuką kažkas pavadino benkartu, kurio motina pina laidotuvių vainikus. Vaikas įsivėlė į tokias muštynes, taip trenkė ne tik tyčininkui, bet ir niekuo nenusikaltusiam netikram broliui, kad laikraščiai apie muštynes ir vaikų agresyvumą rašė. Sauliukui teko grįžti į paprastą vidurinę. Motina, jo raginama („man gėda, kad tu vainikus pini“), išvažiavo uždarbiauti į Angliją. Treti metai ten plušėjo, nors čia, tėvynėje, didelio vargo nebebuvo. Močiutė, pardavusi atgautą žemelę, susidėjusi su dukra nusipirko dviejų kambarių butą. Šeima turėjo sodą, jame laikė porą kelmų bičių. Tai ir buvo pati didžiausia bėda, nes visas vasaras močiutė sodo namelyje praleisdavo. Likęs vienas Sauliukas mito bulvių traškučiais, kokakola, pratinosi prie alaus, jau buvo parūkęs kanių, susirado draugų ir pamažu ritosi ten, kur niekam nevertėtų nusiristi. Sauliuką prižiūrinti jo mamos draugė skundėsi nebeišmananti, kaip apie tai pranešti vaiko motinai.

– Linijos rodo, – pasakiau Sauliui, – kad tave už pamokų nelankymą išmes iš mokyklos.

– Neišmes! – suriko visi kartu. – Mes mokyklai krepšeli duodam. Jei kartą per savaitę nueini, neišmeta.

– Aš dažniau nueinu, – tvirtino išraudęs Saulius.

Staiga pašnekovai dingo, tarsi pabaidytas žvirblių būrys nuo tvoros. Priešais stovėjo naujasis pažįstamas.

– Jums viskas gerai? – paklausė.

Kad nepaklusau protingam jo perspėjimui eiti iš čia, kalte suverčiau katinui.

– Jums pasirodžius dingsta blogis. Benamiai nustojo muštis, netikę vaikai pabėgo, – padėkojau.

– Dingsta, bet neišnyksta, – atsakė prisėsdamas ant lentgalių vyras. – Vaikai čia keturiose sukiodavosi. Joks pamokymas nepadėjo, kol vienam iš jų neįkrėčiau diržo. Kitus išpėjau, kad čia nebesirodytų. Dvi savaites nemačiau. Ko gero, reikės dar kuriam įkrėst.

– Dabar liepia žodžiais auklėt.

– Jie tai labai gerai žino. Bandymų taip auklėt buvo. Policija kvietėm. Tačiau ji bejėgė. Tokiems chuliganams supratimo kanalai į smegenis atsiveria tik gavus per užpakalį.

Pagaliau nusipirkau kepenų. Dalį pasilikau sau, likusiomis pašeriau gyvuliukus.

Kepenys tinka mažakraujystei gydyti tiek vaikams, tiek suaugusiesiems. Galima jas virti, kepti su svogūnais ir su nedideliu kiekiu taukų, bet geriausia ir veiksmingiausia smulkiai sumaltas žalias gyvulių kepenis išsunkti, perplovus trupučiu vandens dar išsunkti ir sumaišius su morkų sultimis išgerti rytą. Tokį kokteilį reikia vartoti gana ilgai, kas antrą trečią dieną. Būtina daryti pertraukas, nes kartais gali gana stipriai sureaguoti inkstai. Reakcijos taps beveik nepastebimos sumaišius žalių kepenų sultis su įvairių daržovių sultimis. Tada nebejaučiamas